

YERKÜRE

Yerküremizi bize tanıtmak için yapılan keşif gezilerinin oldukça geç başlamasının nedenleri şunlardı: Kıtaların ne biçimleri, ne konumları, ne de büyüklükleri bilinmiyordu, bunların sonucu olarak yer yüzünün biçimi de meçhuldü, ayrıca eski zamanlarda açık denizlerde gemilere nerede olduklarını bildirecek bir düzen sistemi de yoktu. Yeri ilk olarak bir küre şeklinde tasarlayan Pitagoras'tı ve bu İsa'nın doğumundan 500 yıl önceydi. Onun çizdiği ilk "harita" ise simgesel bir değer taşımaktan ileri gidemiyor ve kimsenin de pek işine yaramıyordu.

Aradan yuvarlak 2000 yıl geçtikten sonra Kartograflar (harita ressamı) yavaş yavaş yerimizin ne gibi bir şey olduğu hakkında daha esaslı bilgiler vermeyi başardılar ve o zaman onun küre şeklini bir yüzey üzerinde de göstermeyi becerdiler. Bu ilk olarak dünyanın onu sanatçı adıyla "Mercator" diye tanıdığı asıl ismi Gerhard Kramer olan bir harita sanatçısı tarafından yapıldı. O aynı zamanda ilk olarak bugün de kullanılan Koordinat sistemini kullanan kişiydi. Mercator yeryüzünü eşlek (ekvator) tarafından birbirine eşit olarak bölünen iki kısma ayırdı. Kuzeye ve Güneye doğru buna koşut (paralel) olarak eş açıklıkta 90 enlem (daire veya derece) düşündü. Bunlara dikey olarak da 180 boylam (daire veya derece) ki onlara meridyen da denir, bunlar Kuzey ve Güney kutbundan geçerler. Boylam uzunluğu yer küresinin çevresine ve dolayısıyla birbirlerine eşittir, yani 40.000 kilometre. Bunlar

eşlekte birbirlerinden 111 kilometre kadar uzaktırlar, fakat kutuplara doğru birbirlerine yaklaşırlar ve orada birleşirler. Enleme gelince onlar birbirlerinden olan 111 kilometre uzaklığı devamlı olarak korurlar, fakat kutuplara yaklaştıkça giderek küçülürler.

Bu enlem ve boylamlar ile yer küresi üstündeki bir noktanın saptanması pek dakik olmaz. Bunun için derecelerden sonra 60 yay dakikasına ve her yay dakikası da bu 60 yay saniyesine bölünür. Bir yay dakikası enlemde 1.852 metreye eşittir, işte bir deniz mili dediğimiz birim de buradan gelmektedir. Bir yay saniyesi ise 30,86 metredir. Boylam da ise doğal olarak bu iki birim ölçüsü de değişir.

Enlem ve boylamdan başka nevigasyon da (denizlerde geminin bulunduğu yeri saptamasında) Büyük Daireler denilen bir yardımcıdan da faydalanılır. Bu büyük dairelerin merkez noktaları yerin merkez noktasının üzerine düşerler. Onların konumu eşleğe göre olan açılarıyla ve eşleği beraberce kestikleri boylamlarla belirlenir. Bu büyük daireler yerin küresel yüzeyinde iki nokta arasında en kısa yolu gösterir. Sabit bir rota izleyen bir gemi, büyük daire üzerinde hareket eden bir gemiden daha fazla yol kateder, yalnız bu yüzden o devamlı olarak rotasını yeniden ayarlamak zorundadır.

HOBBY'den

- **Bilimsel çalışma, hareketin görüntülerinden doğanın kuvvetlerini keşfetmek, bu kuvvetler yardımıyla diğer olayları açıklamaktır.**

Sir Isaac NEWTON

- **Göz, ancak o bireyin bildiği kadarını görür.**

Johann Wolfgang von GOETHE

- **Görev, içinde bulunduğumuz zamanın bizden istediği şeydir.**

Johann Wolfgang von GOETHE